

PERIODIEKE NIEUWSBRIEF VAN DE WILLEM JANSEN STICHTING WESTZAAN 2016

Willem Jansen

BULLETIN

Herinneringen van Frans van Baar

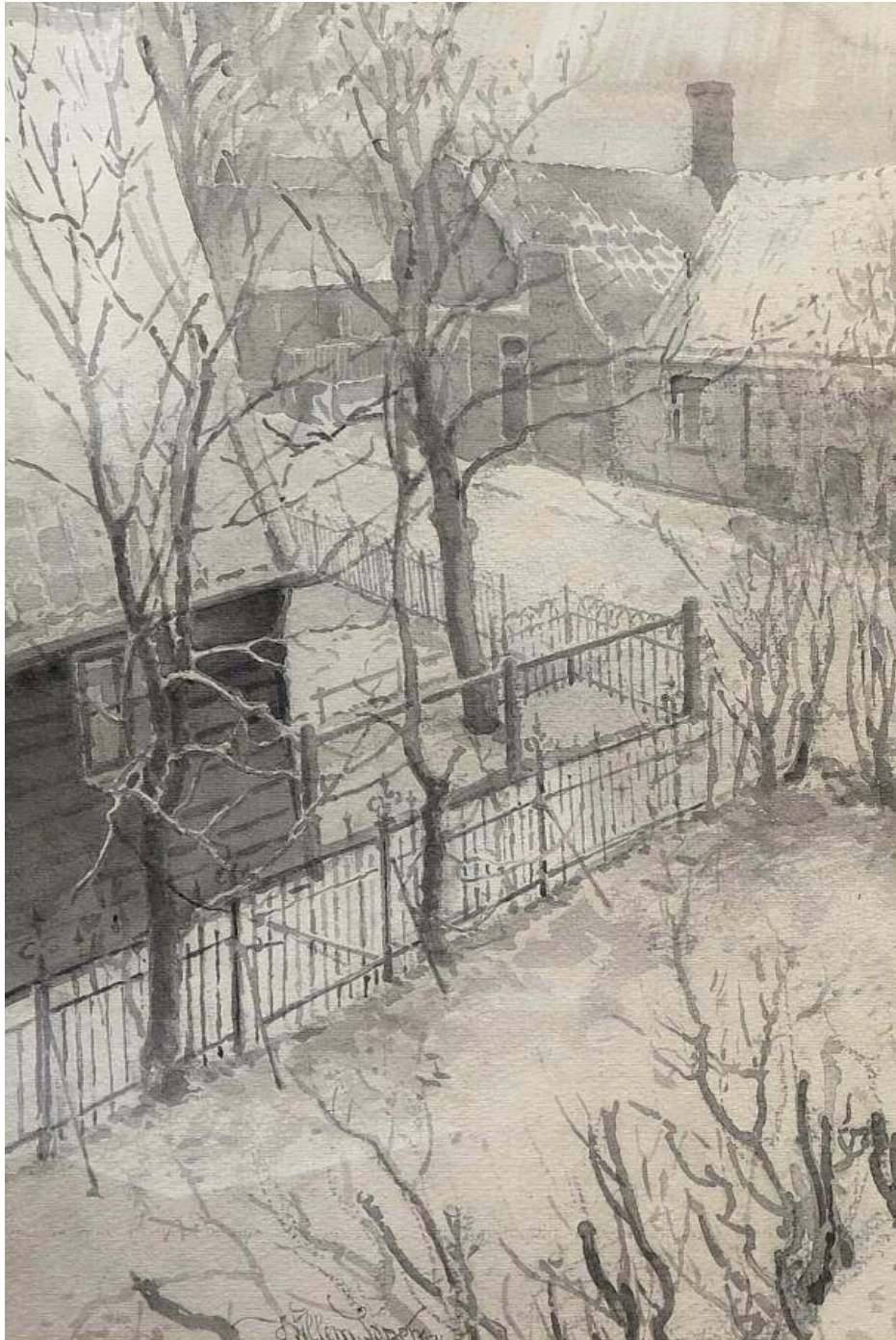
Willem de colorist

Willem Jansen in Brabant

Een stukje Zaanse geschiedenis

4

Willem Jansen

Beste vrienden,

Op een dag dat de herfst de deur al had geopend, maar de zomer bleef staan treuzelen, stonden wij in het Willem Jansenplantsoen. De mouwen opgestroopt en met een snoeischaar in de aanslag probeerden wij de natuur in toom te houden. Snoeien, wieden en aanvegen, je zou het niet direct zeggen, maar ook dat hoort bij het werk van de Stichting om Willem Jansen zichtbaar te houden.

Een snuffelende hond loerde naar zijn vaste plekje die nu in beslag was genomen. Met de eigenaresse raakten we aan de praat want natuurlijk kende ze de man van het beeld. Even later passeerden twee fietsers, een echtpaar op leeftijd. Een naderende auto zorgde voor twijfel en in de bocht verloor de vrouw haar evenwicht en viel. We hielpen haar overeind, zette haar op het Willem Jansenbankje en de buurman kwam met een glas water. Na de eerste schrik, leek de shade mee te vallen en ging het al snel over Westzaan, Westzaners en over de schilder in wiens plantsoen we zaten. Uiteraard kenden ze die, al was het maar van dit 'tuintje'. Ze bedankten voor wat meer mensen zouden moeten doen; een helpende hand en een vriendelijk woord. Even later liepen ze met de fiets aan de hand huiswaarts. Het is fijn om te merken dat Willem en

Chris meer zijn dan een overgeleverde verzameling schilderijen. Hun levens vormen een veelkleurig verhaal dat steeds wordt aangevuld met nieuwe details. Met die verhalen vullen we ons bulletin en houden we lezingen. Hun werk biedt telkens opnieuw aanknopingspunten voor exposities zoals afgelopen jaar toen we de fotograaf Wim Krijt koppelde aan het werk van Zaanse schilders. En op de Westzaanse basisscholen vormen Jansen en Jansen een inspiratiebron voor de jeugd.

Wij zijn nog lang niet klaar met de kunstenaars die samen op een zolderverdieping zaten te schilderen of hun materiaal onder de arm namen om de buitenwereld in verf te vangen. In 2017 komt er een nieuwe verkoop-tentoonstelling en werken we mee aan de publicatie van een boek over de schilder Rein Stuurman. Verder hopen we op uw te kunnen blijven rekenen. Zoals een mens eigenlijk niet zonder andere mensen kan, zo kunnen wij als Stichting niet zonder onze vrienden. Namens de andere bestuursleden wens ik iedereen een voorspoedig nieuw jaar en goede feestdagen.

Jan Mulderij
Voorzitter Willem Jansenstichting.

Herinneringen van Frans van Baar

Het jaar 2016 is ook alweer bijna voorbij; de tijd gaat snel. Zo zijn er ook steeds minder mensen die Willem Jansen persoonlijk hebben gekend en hierover nog kunnen vertellen. Recentelijk kwam de stichting in contact met de 87-jarige heer Frans van Baar. Graag vertelt de heer Van Baar over zijn herinneringen aan Willem Jansen:

Hub van Baar (1894-1982) was mijn vader. Hij werd in 1918 aangenomen op de Rijks Academie in Amsterdam om opgeleid te worden tot beeldend kunstenaar.

In 1924 studeerde hij af. In die periode heeft hij Willem Jansen leren kennen. Na enige omzwervingen kreeg mijn vader een aanstelling als tekenleraar in

Eindhoven. Er kwamen toen veel Amsterdamse studiegenoten naar ons toe. Mijn moeder was model geweest op de Academie, dus geen onbekende van onze gasten. Een van deze gasten was Willem Jansen, die kwam tekenen en schilderen. Hij had een heel goed contact met mijn vader. Het zal rond 1935 zijn geweest, ik was toen een jaar of zeven, dat ik me bewust werd wie "ome Willem" eigenlijk was. In 1936 heb ik samen met mijn vader een vakantie bij ome Willem doorgebracht. Het was voor mij een geweldige belevenis. Willem woonde aan de Zaan in een mooi huis (aanvulling: in de Dubbele Buurt in Koog aan de Zaan) met een grote veranda en een tuin vol kleur en geur. Mijn vader heeft het nog geschilderd, een fleurig en zonnig schilderij. Willem was een goed gastheer; hij wilde ons veel laten zien van

Stilleven met bloemen - uit de collectie van Frans van Baar

de Zaanstreek. Hij roeide ons overal naar toe zoals naar Haaldersbroek (aanvulling: een buurtschap in Zaanstad in de Kalverpolder, aan het einde van de Poel, een uitloper van de Zaan). Op een van onze vaartochten lag een groot schip dwars op onze route, en mijn vader zei: "Zeg, Willem moet je niet wijken, dadelijk overvaart hij ons". Hierop antwoordde Willem: "Laat hij met zijn grote schip maar wijken, waarom zou ik dat met mijn kleine bootje moeten doen". Dat was Willem, een beetje anarchistisch, een beetje links. Het is een bezoek geweest dat ik nooit zal vergeten. Het grote contrast met Brabant, dat vond ik

overweldigend. In 1937 of 1938 schilderde Willem vanaf het balkon van de portretist Kees Timmering (1897-1966) het gezicht op de Gestelse molen, een mooi impressie van de ruïne van een korenmolen. Ik heb stilletjes staan kijken hoe hij het werk maakte. In diezelfde tijd maakt Willem nog een prachtige aquarel, een bloemstuk dat nog steeds in mijn kamer hangt, en voor mij een toppunt van kleur en compositie. Samen met mijn moeder werden in de tuin de bloemen geplukt en die werden gerangschikt in een koperen keteltje. Ik heb continu naast hem gezeten en de aquarel zien worden. Op een gegeven

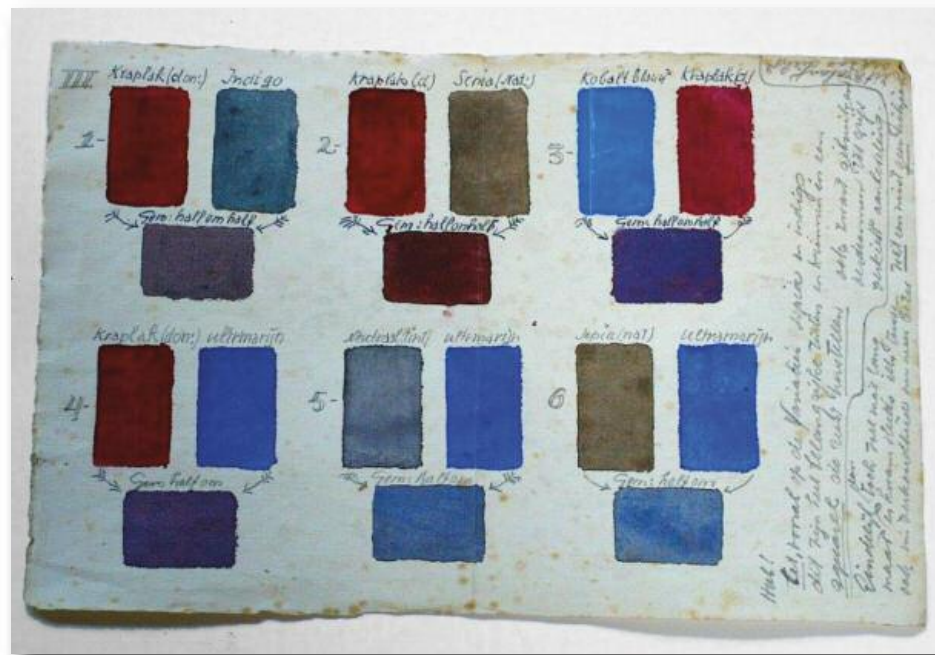
moment pakte Willem de aquarel op en legde hem in badwater. Ik schrok, maar de reden werd me uitgelegd: de kleuren waren te fel. Na het drogen heeft hij het werkstuk afgemaakt. In 1948 ben ik bij de marine gegaan waar ik tot 1957 gebleven ben en vervolgens ben ik bij de Hoogovens in IJmuiden gaan werken. Ik woonde toen in Beverwijk. Mijn vader kwam altijd op vakantie en we fietsten dan regelmatig naar Westzaan waar thuis bij Willem het werk uitvoerig werd bekeken en besproken. Willem heeft mij ook een keer bezocht, achter op de

brommer bij zijn oudste zoon. In 1961 ben ik bij de begrafenis van zijn zoon Chris geweest, zijn "soul mate". Het was een verschrikking dat dit hem moest overkomen. Hij was een intens droevig mens. In 1965 heeft hij nog een gewassen tekening gemaakt van het achterhuis aan de JJ Allanstraat in Westzaan. Ook deze tekening prijkt bij mij thuis aan de wand. Het zijn warme en dierbare herinneringen aan deze bijzondere kunstenaar. En in Brabant zouden we zeggen: "Het was unne fijne mens".

Willem de colorist

Willem Jansen was een colorist in optima forma. In zijn werk wist hij op een vaak treffende wijze gebruik te maken van kleur en kleureffecten. De primaire, secundaire en tertiäre kleuren, het verdonkeren of verhelderen van kleuren en het zoeken van een effect door het toepassen van een kleurcontrast welke ontstaat door een combinatie van kleuren of tinten. Met deze contrasten kon hij een dieptewerking suggereren, maar kan ook een gevoel oproepen. De Amsterdamse

studiegenoten die bij de familie Van Baar samen kwamen zullen hier vaak over hebben gesproken en mee hebben geëxperimenteerd. Jansen maakte voor de gastheer Hub van Baar een staalkaart van kleuren, en dit ook met een persoonlijke noot erbij: "Hub! Let vooral op de variaties sepia en indigo. Dit zijn heel belangrijke tinten en kunnen in een aquarel de rust herstellen". Hij werkte het kleurgebruik als voorbeeld ook weer uit in een aquarel met verschillende Amerikaans eikenbladeren.

De Genneperwatermolen

Willem Jansen in Brabant

Elders in het bulletin vertelt de heer Frans van Baar hoe hij indertijd Willem Jansen heeft leren kennen. Zo kwam Jansen in gezelschap van nog enkele bevriende kunstenaars bij zijn ouders thuis in Eindhoven op bezoek. De link was vader Hub van Baar die de mannen had leren kennen tijdens de opleiding op de Rijks Academie in Amsterdam of direct daarna bij de eerste stappen in de wereld van kunstschilder. Het verblijf bij de familie Van Baar moeten voor Jansen mooie en genoeglijke dagen zijn geweest daar in het Brabantse, samen met bevriende kunstenaars. Praten over kunst, het geven van tips en adviezen aan elkaar en samen al dan niet in het veld aan het werk. En natuurlijk ook elkaar een beetje overtreffen in het werk, de anderen de kunsten te laten zien en hoe het wel of niet zou moeten met een olieverf of aquarel. Bijgaande aquarel van Jansen is hier een duidelijk voorbeeld van. Met dit trefzekere en doorgewerkte

werk laat Jansen zien welk een geweldige aquarellist en colorist hij is.

De afgebeelde Gennepermolen is te vinden aan De Dommel bij de Genneperweg in Eindhoven. De keuze om deze molen vast te leggen was mogelijk niet geheel toevallig. De molen werd ook meerdere keren geschilderd door Vincent van Gogh en is ook in het werk van onder meer Anton Pieck terug te vinden.

De molen werd voor het eerst vermeld in 1249 in een schenkingsoorkonde toen de molen in het bezit kwam van de Norbetijnenabdij in Postel. Bijna vijf eeuwen lang was deze abdij de eigenaar. Op de verwoesting in 1583 volgde herbouw in 1586/87. De oorspronkelijk dubbele graan- en oliemolen ging vanaf 1622 ook dienst doen als volmolen. Na verdere aanpassingen in 1715 en 1850, volgde in 1963 een ingrijpende

De Genneperwatermolen bij Eindhoven-Gestel aan de rivier de Dommel.

restauratie waarbij het houten molengebouw en het huidige enkele rad nagenoeg geheel werden vervangen. Op 11 februari 1998 werd de molen door brand getroffen; vrijwel direct daarna werd met het herstel begonnen. De molen is nu eigendom van de gemeente Eindhoven. De gemeente verhuurt de molen, die dienst doet als zaad- en graanwinkel en woonhuis. Naast de watermolen is het Milieu Educatief Centrum van Eindhoven gevestigd. Tijdens de storm van 27 oktober 2002 waaide een boom naast de molen om en heeft het dak behoorlijk beschadigd. Het waterrad, dat de eerste klap opliep, heeft echter weinig tot geen schade opgelopen.

Een schilderij van Hub van Baar uit ca 1975 uit de collectie van Museum Kempenland

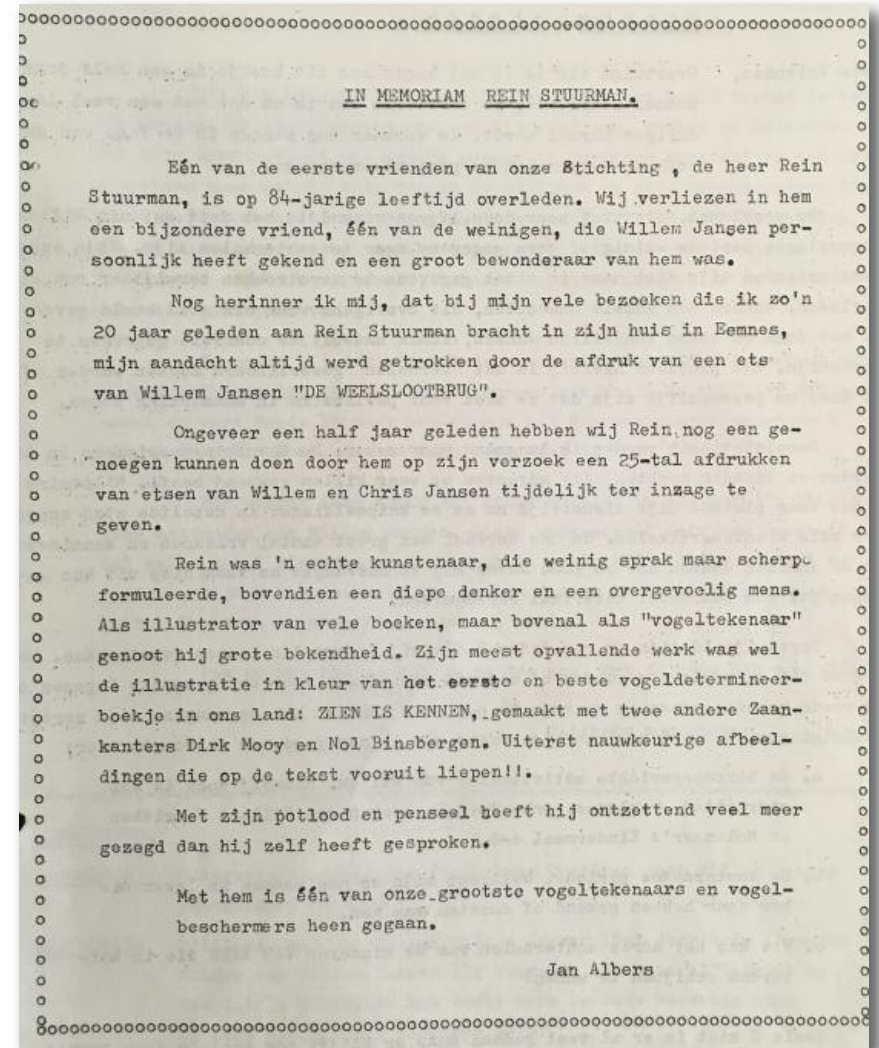
Willem Jansen en Rein Stuurman

Elders in het Bulletin informeren wij u over de biografie van Rein Stuurman (1900-1984), een van de leerlingen en tijdgenoten van Willem Jansen. Begin jaren 20 woonde het gezin Jansen aan de Krommenieërweg in Wormerveer. Jansen gaf les aan huis en een van de leerlingen was Rein Stuurman. Er ontstond waardering voor elkaars werk en beide heren bleven elkaar in vele jaren geregeld zien.

Stuurman was ook een groot voorstander van de oprichting van onze stichting "om het geheel in tact te houden en te bewaren". Hij werd een van de eerste vrienden om hiermee de activiteiten financieel te ondersteunen.

In voorjaar 1984 schonk Rein Stuurman een schilderij van Willem Jansen (Stilleven met appels uit 1947) aan de

stichting en sprak hij over Willem Jansen: "Willem heeft het vaak niet makkelijk gehad. Het was crisistijd, net na de Eerste Wereldoorlog, dat hij begon als kunstenaar. Hij had zijn eigenaardigheden en zette zich veelal af tegen het schilderswereldje, de kunstenaarsvereniging St. Lucas en ook de kunsthandel. Hij kon daar moeilijk mee omgaan, en deed ook vrijwel niet mee aan groepstentoonstellingen. Met zijn schilderijen in doeken verpakt ging hij langs de deuren, zelf zijn klanten af om werken te verkopen. Ik kocht indertijd voor 40 gulden de ets "Haaldersbroek" van hem; we woonden toen in Eemnes. Willem kwam uit de Zaanstreek de ets brengen en logeerde een nacht bij ons. De volgende dag maakte hij in een paar uurtjes een portret van mijn vader. Met een sigaar in zijn mond stond hij achter mijn

schildersezel te werken. Ik dacht, dit lijkt helemaal niet, maar net voordat Willem klaar was gaf hij nog een likje verf hier en daar op het doek en, inderdaad, dat was mijn vader! Met wat verfrestanten en vuile kwasten maakte hij het jasje en het fond en klaar was het werk. Ongelooflijk!

Zoon Chris zag Willem soms wel eens als concurrent. Deze man was een fenomeen; ik vond hem vaak ook nog beter dan vader Willem, ongeremd en vrijer in zijn werk. Chris zat veel in het Westzijderveld te schilderen. Hij ging eens bij een sloot vol rommel zitten om dit op een doek vast te leggen.

– De Willem Jansenstichting
 – De Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels
 – De Vogelbeschermingswacht Zaanstreek

nodigen U hierbij uit tot het bijwonen van de opening van:

VOGELS IN DE KERK

Een tentoonstelling van werken van de in 1984 overleden kunst- en vogelschilder Rein Stuurman.

Deze opening zal op donderdag 6 november 1986 om 19.30 uur in de Ned. Hervormde Kerk in Westzaan door Nico de Haan, stafmedewerker van de Ned. Vereniging tot Bescherming van Vogels worden verricht.

De organisaties
 Coördinatieadres: Raadhuisstraat 18 1551 CD Westzaan Tel. 073-265614

Niemand zou dit doen; Chris wel. Dat typeerde hem. Het etswerk van Willem was een echt wonder. Technisch niet te overtreffen, een prachtige stofuitdrukking. Zijn etsen trokken altijd wel veel belangstelling. Ik weet niet waar hij deze kennis vandaan heeft gehaald want het zat niet in zijn opleiding. Een aangeboren talent, zo zie ik het". Tot zover Rein Stuurman aan het woord.

Na het overlijden van Stuurman schreef toenmalig voorzitter en ook vogelkenner Jan Albers een in memoriam in de nieuwsbrief van de stichting.

In 1986 organiseerde de Willem Jansen Stichting samen met de Vogelbescherming "Vogels in de Kerk", een gecombineerde tentoonstelling met werken van Willem Jansen en Rein Stuurman. In een volle Grote Kerk in Westzaan sprak op donderdagavond 6 november 1986 Jan Albers een welkomswoord uit. Een voordracht van vogelkenner Nico de Haan, momenteel bekend van het TV programma "De Baardmannetjes", opende de tentoonstelling. De tentoonstelling die slechts enkele dagen liep genoot een grote belangstelling.

BEELDEN • TEKENINGEN • SCHILDERIEN

Expositie NATUURLIJK NATUUR

TOT EN MET 26 DECEMBER

DINSDAG T/M ZATERDAG 9.00 - 17.00

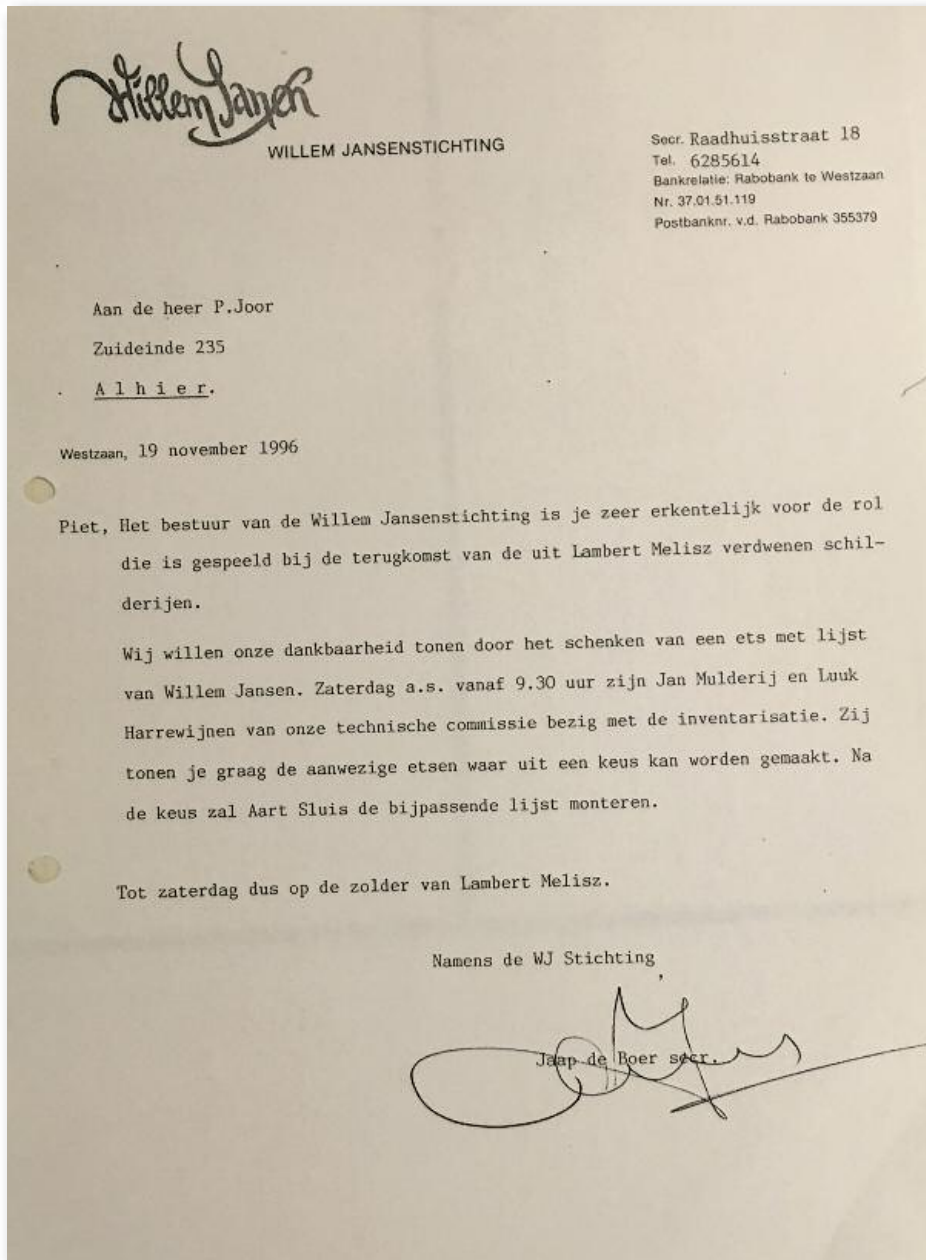
J.J. ALLANSTRAAT 287B, 1551 RG WESTZAAN

staphorsius
 kunstgalerie en lijstenmakerij

De schilderijenroof in 1996

Vele jaren hebben werken van Willem en Chris Jansen uit de collectie van de stichting aan de muren gehangen van Woonzorg-centrum Lambert Melisz in Westzaan. Toen bekend werd dat een deel van het complex zou worden gesloopt en een ander deel zou worden verbouwd werden deze werken tijdelijk opgeslagen in een afgesloten en dus veilig geachte ruimte op de zolder van dit gebouw. Na de bouwwerkzaamheden zouden de werken weer op hun plek worden gehangen. Medio november 1996 sloeg bestuurslid Jan Mulderij de schrik om het hart. Hij bezocht de archiefruimte om een aantal werken op te halen die zouden worden gebruikt voor een kalender van Transportbedrijf Albert Keijzer. Hij trof er een chaos aan; de collectie was overhoop gehaald. Een snelle inventarisatie wees uit dat er 16 schilderijen waren ontvreemd. De gemeenschappelijke waarde van de werken werd geschat op (toen) enkele tienduizenden guldens. De schilderijenroof kwam hard aan bij de stichting, en was het gesprek van de dag op het dorp.

Nog geen week na de ontdekking van de roof en de publiciteit hierover in de regionale media die volgde was er op de late maandagavond van 11 november 1996 een ontwikkeling. Een familielid van bestuurslid Jan Mulderij ontving een anoniem telefoontje met een korte mededeling: "de schilderijen liggen onder de picknicktafel!" Aanvankelijk werd gedacht aan een practical-joke. De volgende dag maakte dorpsgenoot Piet Joor zijn dagelijkse fietstocht van Westzaan naar Buitenhuizen. "Ik fiets meerdere keren per week naar een koffiehuis in Buitenhuizen. Op de terugweg over de Overtoom zag ik bij de picknicktafel een vreemd pakket liggen. Het bleken twee vuilniszakken te zijn en toen ik het open maakte schrok ik me een hoedje. Het waren de vermiste schilderijen waarover ik in de krant had gelezen". De heer Joor nam direct contact op met de stichting; de vermiste werken waren terecht! De heer Joor werd door de stichting uitgenodigd op de "scene of the crime" om als dank een ets uit te zoeken.

Al met al dus met wat geluk een goede afloop. De collectie van de stichting is inmiddels alweer een aantal jaren veilig in een depot opgeslagen.

Een goede raad voor u

Als vriend van de stichting bent u waarschijnlijk een liefhebber van onder meer de Zaanse kunst, zoals dat van de Jansens. En heeft u misschien wel één of meerdere werken van hen aan de wand, en wie weet ook van andere kunstenaars. Ongemerkt kunt u een kunstcollectie opbouwen. Maar ingeval een diefstal of een andere wijze van

teloorgang; heeft u deze werken gefotografeerd en goed gedocumenteerd? Heeft u de waarde door een onafhankelijke expert laten vastleggen om elke onduidelijkheid met uw verzekering uit de weg te gaan? Veelal wordt dit helaas vergeten.

Rob Staphorsius van Galerie Staphorsius in Westzaan kan u hierbij behulpzaam zijn. Door hem kan een deskundigenrapport met ook een waardebeoordeling worden opgesteld. Goed om achter de hand te hebben wanneer het toch eens een keertje mis gaat zoals het de stichting in 1996 geheel onverwacht overkwam.

Werk uit privé bezit

Het is altijd weer een plezier wanneer een nog onbekend werk uit een privé collectie onder de aandacht wordt gebracht. Dit schilderij van Willem Jansen laat het achterhuis zien van de woning aan de Dubbele Buurt in Koog aan de Zaan. De tuin aan de Zaan met een explosie van kleuren is met een snelle toets op het doek gezet. Het schilderij was onder meer te zien tijdens de erententoonstelling in 1952 in De Meufa in Zaandam (zie de foto op blz 93 van de biografie van Jansens). De huidige eigenaar kocht het werk aan in 1962 voor 950 gulden; ook weer op een

tentoonstelling en nu ter gelegenheid van de 70ste verjaardag van Jansen.

In 1935 verliet het gezin Jansen hun woonhuis aan de Botermakersstraat in Zaandam en huurde een woning in de Dubbele Buurt (huisnummer 6) in Koog aan de Zaan. De straatnaam verwijst naar de dubbele rij woonhuizen, niet gescheiden door een wegsloot, die aan beide kanten van de straat tegenover elkaar stonden. De woning had ook een winkeltje waarin Jansen enige tijd een kunsthandel dreef. Het gezin heeft er plezierig gewoond en ook zoon Chris

begon zich in deze jaren met begeleiding van zijn vader als kunstenaar sterk te ontwikkelen. Beiden hebben in deze achtertuin met zicht over de Zaan mooi werk gemaakt.

Mogelijk was bij hun komst echter al duidelijk dat het verblijf slechts tijdelijk kon zijn wat vrij snel moest de bebouwing aan de Dubbele Buurt plaatsmaken voor de uitbreidingen van fabriek "De Bijenkorf". Na slechts twee jaar

De Dubbele Buurt, omstreeks 1940 naar het zuiden gezien. Op de achtergrond de Kogelkerk. Links de hoge blinde muur van een loods van 'De Bijenkorf'. De huizen die hier stonden, zijn naar het Opanluchtmuseum in Arnhem gegaan. (Foto Collectie Afbeldingen, Gemeente Archief Zaanstad).

werd door het gezin op 5 oktober 1937 een woonruimte in Elst bij Rhenen (Rijksstraatweg 26) betrokken.

Een stukje Zaanse geschiedenis met Buschenhenke en Jansen

De begaafde Zaanse fijnschilder H.J.A. Buschenhenke werd op 22 september 1868 in Amsterdam geboren. Hij overleed in Nijkerk op 3 februari 1938. Hiermee was hij geen tijdgenoot van Willem Jansen; in leeftijd scheelden ze een generatie. Wel waren het Zaanse streekgenoten en als kunstschilders ieder in staat om op hun eigen manier en schilderij de idyllische dorps- en stadsgezichten in de Zaanstreek vast te leggen. Buschenhenke deed dat aan de hand van afbeeldingen als zeer realistisch schilderende fijnkunstenaar. Willem Jansen deed dat met een losse toets als zwierig impressionist. De meeste van de plekjes met vele molens, de Zaanse houtbouw en de smalle straatjes en stegen die zij vastlegden zijn verdwenen en hebben plaatsgemaakt voor de vooruitgang.

Op aanwijzing van de Zaanse kunstenaar en graficus Remmet Ouwejan (1897 - 1972) schilderde "H Busch" (zoals hij zijn werk veelal signeerde) een groot aantal paneeltjes die nu informatief en historisch van groot belang zijn. Het is

daarom ook begrijpelijk dat voor deze werkjes in onze tijd veel belangstelling bestaat. In de zomer van 2008 nog was er een druk bezochte overzichtstentoonstelling van zijn werk in het Molenmuseum te Koog aan de Zaan. Ter gelegenheid hiervan gaf de Vereniging de Zaanse Molen een rijk geïllustreerd boekje uit over het leven en werk van deze erudiete fijnschilder.

Zo nu en dan komt zijn werk op de markt en bijgaand schilderij, dat onlangs door een vriend van de stichting werd verworven, laat een mooi stukje Zaanse geschiedenis zien. En dit dan ook nog met een zijstap naar Willem Jansen. Busch laat ons in dit werk (met een anotatie van Ouwejan op de achterzijde) de "Noordervaldeurspadsloot met van rechts naar links de molens het Kaar, de Quak, Kaver, de Zeef of Huis te Muiden" zien.

Deze Noordervaldeursloot was een belangrijke sloot in het Oostzijderveld, die de Gouw via de Noordervaldeursluis met de Zaan verbond. De sloot was

Met in het midden op de achtergrond het station van Oostzaan

belangrijk omdat er met name in het noordelijk deel van het Oostzijderveld veel molens stonden die hun grondstoffen kregen aangevoerd per schuit. En ook de molenproducten

moesten uiteraard over het water via de Zaan naar hun bestemming worden afgevoerd. Aanvankelijk werd de sluis geopend en gesloten door middel van schuiven, de zogenaamde valdeuren, die

Zaandam, Valdeursloot.

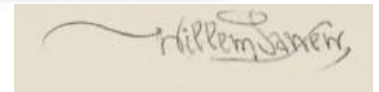
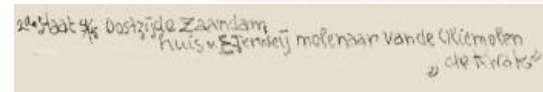
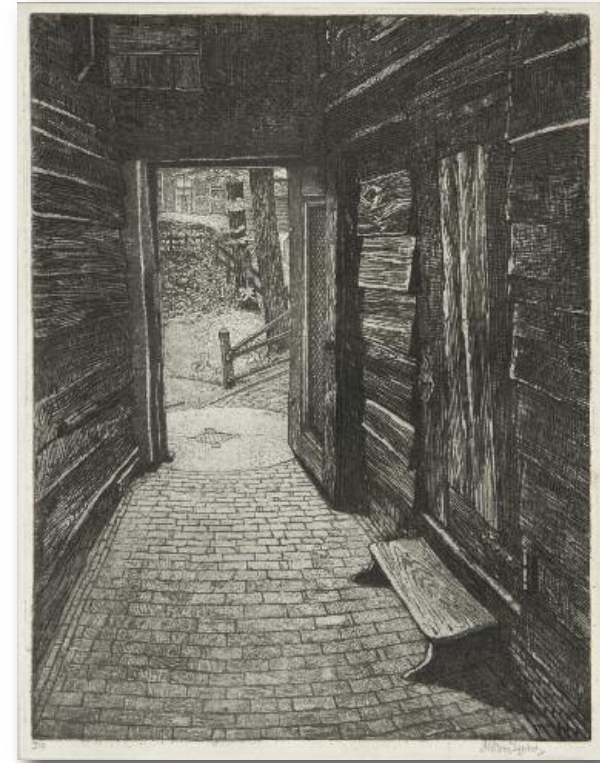
later zijn vervangen door sluisdeuren. Begin jaren zestig is de sluis gesloopt en is ook een gedeelte van de sloot gedempt voor de aanleg van een bedrijventerrein tussen nu de Patrokstraat en de Hoornse lijn (de spoorlijn tussen Zaandam, Hoorn en Enkhuizen die in de jaren tachtig van de 19e eeuw in gebruik werd genomen. In de verte is op het schilderij overigens het toenmalige station Oostzaan te zien. De huidige straatbenaming Stationstraat bij De Haal in Oostzaan verwijst hier nog naar) in Zaandam. De straatnaam Noordervaldeurstraat in de wijk Kogerveld in Zaandam verwijst ook naar de geschiedenis.

Aan de noordkant van de sloot liep een pad waaraan woningen stonden, het Noordervaldeurpad, en aan deze sloot stonden ook meerdere molens. Zoals de

Station Oostzaan werd 14 mei 1938 voor reizigersdienst buiten gebruik gesteld

anotatie aangeeft is de tweede molen van rechts "De Quak". De naam Quak, Quack of Kwak is oud-Zaans voor reiger. En deze molen brengt ons naar een ets van Willem Jansen.

De oliemolen stond er al vele jaren, toen molenarbeider Evert Terweij (1849 - 1931) de kans kreeg om de molen aan te kopen. Er werd cacaoafval geperst waarbij boter vrijkwam, wat met hard werken nog voldoende verdiensten op een bestaan mogelijk maakten. Naast cacao werden er ook nog andere producten geperst, gemalen en verwerkt. Na het overlijden van Terweij echter raakt de molen vrij snel buiten gebruik en in verval en wordt jaren later dan ook geruimd.

Dat Willem Jansen een begenadigd graficus was laat deze ets nog maar weers zien. Een doorkijk bij het huis van "E Terweij, molenaar van de Oliemolen "De Kwak". Het lijnenspel van de houten planken en het fascinerende spel tussen donker en licht geven het werk een geweldige dieptewerking. Het ligt voor de hand dat dit een werk in opdracht is geweest, maar hierover bestaat geen zekerheid. Samen met Buschenhenke en Jansen even omzien naar een klein stukje Zaanse geschiedenis.

Biografie Rein Stuurman (1900 - 1984)

Eindelijk gaat het lukken! Een hele toepasselijke opmerking voor het project om over de Zaanse illustrator en kunstenaar Rein Stuurman een biografie uit te brengen. Stuurman was een geboren Zaanster, die later naar Eemnes verhuisde. Zijn laatste jaren bracht hij door in het Rosa Spier huis, een woon- en werkcentrum voor oudere kunstenaars, in Laren. Als onderdeel van zijn opleiding heeft Stuurman onder meer les gehad van Willem Jansen. Dit was in de periode van de jaren twintig, nadat Jansen Amsterdam had verlaten en met zijn gezin in Wormerveer was neer gestreken. Stuurman heeft talloze kinderboeken, kalenders, etc geïllustreerd. Veel werkte hij ook samen met zijn tweelingzus Willie die zo nodig de teksten verzorgde. Na de Tweede Wereldoorlog is Stuurman zich

als kunstenaar meer op het vrije werk gaan richten. Zijn grote bekendheid kreeg hij met het afbeelden van vogels. Vele jaren was hij hiermee in Nederland zeer toonaangevend. Deze expertise resulteerde in 1937 in toen hét standaard determinatieboekje "Zien is Kennen!", een handig formaat boekje met ruim 300 afbeeldingen van vogels, elk met een korte toelichtende tekst. De afbeeldingen waren van de hand van Stuurman. In 2005 verscheen het boek 'Rein Stuurman. De vogelschilder van Zien is Kennen!'. Het beschrijft aan de hand van de dagboekjes die Stuurman bijhield in de periode 1933 - 1949 ook de totstandkoming van het boekje "Zien is Kennen!". Uiteindelijk werd dit boekje in een totale oplage van 100.000 exemplaren uitgebracht.

Na hun kennismaking in de jaren twintig hebben Stuurman en Jansen altijd wel een contact onderhouden. Zo kwam Jansen wel bij Stuurman in Eemnes op bezoek om een gekochte ets af te leveren en vergezelde Stuurman Jansen bij het bezoeken van zoon Joop in Meerenberg in Santpoort. In november 1986 organiseerde de stichting de drukbezochte expositie 'Vogels in de kerk', een gecombineerde tentoonstelling van Willem Jansen en Rein Stuurman, die werd geopend door vogelautoriteit Nico de Haan. Stuurman was jarenlang vriend van de stichting en begin jaren tachtig mocht de stichting van hem als schenking een schilderij van Willem Jansen in ontvangst nemen.

Momenteel is een werkgroep, met onder meer vogel- en Stuurman kenner Martien Roos, druk bezig om het project voor dit jaareinde af te ronden. Kunsthistoricus Henk Heijnen en auteur van tientallen boeken en artikelen over ook de Zaanse kunst, neemt de tekst voor zijn rekening. Galerie Staphorsius zal ter gelegenheid van het vijftig-jarig jubileum het boek uitgeven. Dit project wordt uitgevoerd door de Stichting Kunst zonder Rugwind, in collegiale samenwerking met de Willem Jansen Stichting en Stichting Uitgeverij Noord-Holland.

Kunstgalerie en lijstenmakerij Staphorsius viert 50-jarig jubileum

In 2017 "ziet" galerie Staphorsius in Westzaan "Abraham". Galeriehouders Rina en Rob Staphorsius vieren dit jubileum met de verkooptentoonstelling "Abraham en de Muzen". De verwijzing naar "het zien van Abraham" is duidelijk. Ook de Muzen zijn wel duidelijk: de negen dochters van oppergod Zeus. Oorspronkelijk waren het zanggodinnen en later werden zij de godinnen van kunsten en wetenschappen. Volgens de mythologie zijn ze geboren bij de Olympus, Griekenlands hoogste berg, en

verheven woonplaats van Zeus, waar ze bij voorkeur vertoeven om met hun stemmen de maaltijden der goden op te luisteren. Inmiddels staan de muzen over de hele wereld bekend als de inspiratiebron voor de kunsten. Deze muzen zijn ook voor de jubilerende kunsthandel al een halve eeuw de inspiratiebron voor de inmiddels vele exposities die zijn georganiseerd, waarmee ook honderden kunstenaars de bron van inspiratie voor hun werk hebben kunnen laten zien.

De routebeschrijving in het verhuisbericht uit 1976 naar de nieuwe locatie in Westzaan.

Naderhand is de kunsthandel verhuisd naar huisnummer 287.

"In 1967 is mijn vader, min of meer als hobby, de zaak begonnen", vertelt Rob. "Uiteraard op zijn manier. Als jongetje kon je niet om het bedrijf aan huis heen, en zijn veel aspecten mij een beetje ongemerkt met de paplepel in gegoten. In 1991 vroeg mijn vader het stokje over te nemen, ik had het in me zei hij en zijn gezondheid liet te wensen over. In eerste instantie wilde ik niet, maar er lag zoveel werk, dat ik uit plichtsbesef het werk wilde afronden en afspraken van mijn vader wilde nakomen. Ik denk dat het virus me toen echt heeft gegrepen en nooit meer heeft los gelaten. Rina en ik zijn niet zo om van alles van de daken te

roepen, maar we zijn natuurlijk erg trots op deze mijlpaal en dat de zaak inmiddels 50 jaar een begrip is in de Zaanstreek en ook ver daarbuiten".

Het bedrijf wat ooit begon om op kleine schaal inlijstwerk te verzorgen biedt inmiddels een breed dienstenaanbod. Zo is er voor het inlijstwerk een groot assortiment van meer dan 1.000 lijstprofielen in elke denkbare vorm beschikbaar, en kan worden gekozen uit honderden kleurvariaties voor passe partout toepassingen. Verder worden kunstwerken schoongemaakt, gerestaureerd en geconserveerd en

worden voor meerdere doeleinden taxaties uitgevoerd. En tot slot naast de verhuur van kunstwerken natuurlijk de kunsthandel in werken van Zaanse meesters, (inter)nationaal bekende schilders en een uitgebreide collectie kaarten en prenten.

Aan dit bijzondere jubileum wordt dan ook niet zomaar voorbij gegaan, en zijn zoveel mogelijk kunstenaars die ooit aan een expositie bij de kunsthandel hebben deelgenomen uitgenodigd om deel te nemen aan de verkoopexpositie

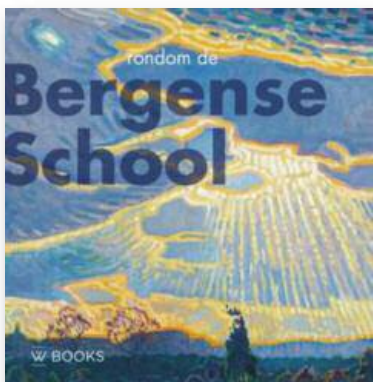
"Abraham en de Muzen". Een breed palet en grote variëteit van kunstwerken van de hand van tientallen kunstenaars, ieder op hun eigen wijze door de muzen geïnspireerd. De expositie opent op zaterdag 14 januari en loopt tot en met 1 maart.

Al veel jaren kan ook de Willem Jansen Stichting een beroep doen op de faciliteiten van de kunsthandel, en is de expositieruimte al de nodige keren aan de stichting beschikbaar gesteld voor expositieactiviteiten.

Rondom de Bergense School

Museum Kranenburgh te Bergen presenteerde zondag 30 oktober op feestelijke wijze het boek Rondom de Bergense School. De uitgave omvat tweehonderd kunstwerken van de beroemde Bergense School, in tekst en beeld.

Hoewel Kranenburgh niet alleen werken uit de periode van de school tentoonstelt, levert het werk van de Bergense groep schilders een belangrijke bijdrage aan de identiteit van Kranenburgh. Vanuit heel Nederland en van voorbij onze grenzen komen bezoekers naar Bergen om te zien wat de Bergense school zo bijzonder maakt.

Rondom de Bergense School is na Schilderkunst in Laren de tweede publicatie in de reeks over Nederlandse kunstenaarskolonies.

Schenking van de heer Jan de Bruin

Van de heer Jan de Bruin mocht de stichting onlangs wederom een schenking in ontvangst nemen. Dit keer betreft het een grote stenen kruik die de Jansens gebruikten om hun lijnolie vermengd met terpentijn in te bewaren. De heer De Bruin is in de jaren tachtig een aantal jaren bestuurslid van de stichting geweest en heeft een doorslaggevende rol gespeeld bij de totstandkoming in 2006 van de biografie over het leven en werk van Willem en Chris Jansen.

Deze biografie vertelt op boeiende wijze het (kunstenaars)leven van de twee Zaanse kunstschilders, dit met een verantwoorde diepgang vanuit kunst historisch perspectief maar zeker ook met een levendige en anekdotische inslag. Door de verhalen van vrienden

Albert van Beek, Nackie Bosboom en Jan de Boer krijgt de lezer een indruk van het leven en werken van de kunstenaars. In het voetspoor van deze vrienden doen in dit boek talloze familieleden, vrienden, kennissen en collega's hun verhaal. Geheel in de stijl van het turbulente en kleurrijke leven van Willem en zijn zoon Chris wordt het daardoor een schilderachtig tafereel. Niet alleen is dit boek een hommage aan de grote Westzaanse romantische schilder Willem Jansen en de gevoelige expressionist Chris Jansen maar ook aan het gezin Jansen en de Westzaanse gemeenschap waartoe de kunstenaars behoorden.

De biografie is nog steeds verkrijgbaar. Neemt u hiervoor contact op met de stichting.

Het borstbeeld van Willem Jansen. Hoe kwam het tot stand?

Iedereen weet dat het er al jaren staat daar in het perkje. Soms wordt er (terecht) wat gemopperd wanneer het onderhoud in vooral het groeiseizoen net even te laat wordt uitgevoerd. Velen rijden er misschien wel dagelijks gedachteloos voorbij. Het bronzen borstbeeld van Willem Jansen in het perkje hoek Watermolenstraat/Kerkbuurt in Westzaan. Hoe is het daar gekomen? Wie heeft het gemaakt? We gaan terug naar een weekend in december 1983; de viering van het tienjarig bestaan van de stichting.

"Iets beters hadden we ons niet kunnen wensen" en "Meesterlijk, het is hem precies". Dat waren de lovende woorden toen het gipsen borstbeeld van Willem Jansen door zoon Willem Jansen jr in het buurthuis De Kwaker in Westzaan

tijdens een verkooptentoonstelling was onthuld. Toenmalig bestuurslid Jan de Bruin was het beeld op het spoor gekomen. Een foto van het beeld met ook de beeldhouwer erop afgebeeld bracht hem bij de maker; de befaamde kunstenaar Slavomir Miletic. Miletic was twintig jaar eerder geïnspireerd geraakt door het zien van een affiche met een statige maar expressieve kop erop. Dit bracht hem vrij snel naar Westzaan, naar Willem Jansen. En dit met een zware lading van veertig kg klei bij zich. "Jansen schilderde toen ik boetseerde", vertelde Miletic, "op een gegeven moment kwam hij kijken naar het resultaat en was erdoor getroffen". "Dat ben ik", riep Willem Jansen, "niets meer aan doen"! Voorzichtig nam Miletic het hoofd in klei van Jansen mee naar zijn atelier, toen gevestigd aan het Rustenburg in

Zaandam waar hij ook woonde. Direct maakte de beeldhouwer er een gipsmodel van. En dit toch kwetsbare model werd uiteindelijk jaren later tot zijn grote geluk en verbazing door Jan de Bruin aangetroffen in het atelier van de kunstenaar te Amsterdam. Het was in de vergetelheid geraakt maar het had de roerige tijden onbeschadigd doorstaan; een klein wonder.

Een actie werd op touw gezet om de benodigde middelen bijeen te brengen om het beeld in brons te laten gieten. En vervolgens, waar moest het dan staan. Uiteraard in Westzaan, maar waar?

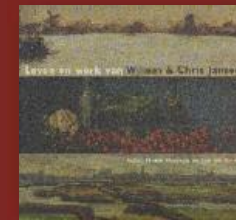
Op 10 januari 1984 was er al duidelijkheid over de locatie: de Wijkraad Westzaan van de gemeente Zaanstad bevestigt de medewerking om hiervoor het terrein hoek Watermolenstraat/ Kerkbuurt te gebruiken. Enkele maanden

daarna werd de grond om niet in bruikleen gegeven aan de stichting. Het bijebrengen van de benodigde middelen voor het bronzen beeld, de sokkel en de inrichting van het perceel nam duidelijk meer tijd in beslag. Maar uiteindelijk kon de feestelijke onthulling op zaterdagmiddag 15 juni 1985 plaatsvinden. De korte plechtigheid moest overigens nog worden vertraagd omdat de beeldhouwer zelf te laat ten tonele verscheen. Tegelijkertijd vond op loopafstand een ere-tentoonstelling plaats in de Grote Kerk. Deze tentoonstelling werd met pittige woorden geopend door Westzener Pieter Groot.

Inmiddels kijkt Willem alweer meer dan 30 jaar statig en enigszins stoïcijns uit op de dagelijkse beslommeringen op dat drukke verkeerspunt in zijn dorp.

DE WILLEM JANSEN STICHTING

Secretariaat en ledenadministratie:

Gré Groenveld- Keijning
J.J.Allanstraat 166, 1551 RP, Westzaan
Email: j.groenveld1@upcmail.nl
Tel.: 075 - 63 51 698

Het boek over "Leven en werk" van Willem en Chris Jansen en het boek "Willem Jansen in zwart wit", kunt u verkrijgen door overmaking van € 15,- + € 3,- verzendkosten, per stuk, op bank-rekening nr. NL52RABO 03701 51 119, Willem Jansen Stichting, Westzaan.

WWW.WILLEMJANSENSTICHTING.NL

WWW.WILLEMJANSENSTICHTING.NL